

Choroby zakaźne: Orędzie Dyrektora WHO

Autor tekstu: **oprac. W. Jaszczyński**

Wstęp

Problem chorób zakaźnych został w ostatnich kilkudziesięciu latach zbagatelizowany nie tylko w Polsce, ale nawet na szczęblu WHO, gdzie również doszło do **odmedycznienia** tej organizacji tak jak w naszej służbie san-epid. Teraz musimy gwałtownie odrabiać zaniedbania i głęboki wtórny analfabetyzm w dziedzinie zdrowia publicznego, a brak nam dwóch pokoleń wykształconych w tym zakresie kadr. Zbliżają się czasy bardzo trudne i wręcz niebezpieczne pod względem chorób zakaźnych.

To są właśnie przyczyny, dlaczego tak walczymy o lekarzy przygotowanych do służby w zdrowiu publicznym. Podstawową sprawą wszystkich udanych w tym zakresie reform jest właściwie wykształcona i umotywowana kadra lekarzy. Musimy być przygotowani na wyzwanie przyszłości i dlatego w najbliższym czasie chcielibyśmy rozpocząć szkolenie lekarzy-inspektorów sanitarnych w epidemiologii nowych chorób zakaźnych i tropikalnych.

Dzięki żywiłowo rozwijającemu się transportowi lotniczemu, (co Dyrektor WHO podkreśla na pierwszym miejscu) świat stał się jedną wielką wioską, zanika pojęcie geograficzne chorób tropikalnych, docierają one bowiem już wszędzie i coraz częściej zdarzają się i u nas przypadki śmierci pacjenta z powodu zbyt późnego rozpoznania choroby i braku wdrożenia na czas odpowiedniego leczenia. Brak jest u naszych lekarzy nawyku pytania w wywiadzie chorobowym o wyjazdy zagraniczne. Uważam, że powinniśmy wymóc, żeby na pierwszej stronie formularzy *historii choroby*, używanych w szpitalach i przychodniach, pod danymi osobowymi były zebrane informacje o wyjazdach zagranicznych, krajach, rejonach i charakterze pracy. Zmuszałoby to lekarza leczącego do wypełnienia tych rubryk i zwrócenia uwagi na możliwości wystąpienia choroby mało u nas znanej.

Wiesław

Jaszczyński

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Zdrowia i Opieki Społecznej

Orędzie Dyrektora Generalnego Światowej Organizacji Zdrowia na Światowy Dzień Zdrowia 1997

Jeszcze całkiem niedawno powszechnie uważano, że walka z chorobami zakaźnymi zakończyła się pewnym zwycięstwem. Środki służące do opanowania większości z nich wydawały się już dostępne lub możliwe do odkrycia bez większych trudności. Rzeczywiście nastąpił w tej dziedzinie spektakularny rozwój: ospa uległa eradykacji, a w najbliższym czasie przewiduje się wyeliminowanie sześciu innych chorób zakaźnych. Niestety, wraz z optymizmem przyszło **zdradliwe poczucie bezpieczeństwa**, które umożliwiło rozprzestrzenienie się wielu innych chorób zakaźnych z alarmującą szybkością.

W wielu miejscach na świecie choroby takie jak **malaria i gruźlica spowodowały śmiertelny nawrót**. W tym samym czasie w wielu krajach, po wielu latach nieistnienia pojawiły się ponownie takie choroby jak **dżuma, dengue, błonica, meningokowe zapalenie opon mózgowych, żółta gorączka i cholera, stanowiąc zagrożenie zdrowia publicznego**.

Dodatkowo w tempie nie mającym precedensu zagrażają nowe dotychczas nie znane choroby zakaźne. **W ciągu ostatnich 20 lat zidentyfikowano powyżej 30 nowych, wysoko infekcyjnych chorób**. Wśród nich wysoko zakaźna gorączka krwotoczna typu Ebola, HIV/AIDS oraz wirusowe zapalenie wątroby typu "C". **Dla wielu, spośród tych chorób nie ma leków i nie ma szczepionki**.

Kolejnym wielkim zagrożeniem ludzkiego zdrowia, które wyłoniło się w ciągu ostatnich 20 lat jest oporność na antybiotyki. Leki, na których kiedyś można było polegać w zabezpieczeniu przeciw chorobom zakaźnym, stają się coraz mniej skuteczne, ponieważ rozpowszechnia się oporność. Ponadto na skutek wysokich kosztów badań oraz kosztów związanych z nabywaniem licencji zmniejsza się produkcja nowych antybiotyków. W wyniku zmniejszenia się efektywności

leczenia chorób zakaźnych zwiększa się liczba osób wymagających hospitalizacji, wydłuża się czas leczenia, rosną koszty leczenia, wzrasta również absencja chorobowa w szkołach i miejscach pracy.

Przyczyn pojawienia się nowych chorób oraz nawrót chorób zakaźnych, które dotychczas uważano za opanowane jest wiele. Wśród nich **gwałtowny rozwój międzynarodowego transportu lotniczego oraz rozwój mega-miast o wysokim zagęszczeniu ludności i nieadekwatnym do potrzeb zaopatrzeniu w wodę pitną i urządzenia sanitarne.**

Ryzyko chorób przenoszonych drogą pokarmową spowodowała globalizacja handlu oraz zmiany procesu produkcji, przetwarzania i przechowywania żywności. Czynniki środowiskowe mogą również powodować zwiększone ryzyko ze strony dotychczas nieznanymi chorobami. Dla przykładu człowiek niszcząc lasy wkracza do poprzednio nieznanego środowiska zwierząt i owadów naraża się na wysokie zagrożenie różnymi chorobami.

Tymczasem **zarówno w krajach bogatych, jak i biednych środki na zdrowie publiczne są zmniejszane, ponieważ ograniczone fundusze wydawane są na inne priorytetowe cele.** W rezultacie, wystąpienia nowych chorób, ponowne zagrożenie znanymi już chorobami lub rozwój oporności antybiotyków mogą być nie zauważone aż do momentu, kiedy będzie już za późno. Uderzającym przykładem może być wirus HIV, który został odkryty dopiero po zarażeniu dużej liczby ludzi w wielu krajach. Jeżeli choroby potencjalnie epidemiczne byłyby wykrywane odpowiednio wcześniej, to epidemiom i pandemiom części z nich można by zapobiec, a rozmiar innych zminimalizować.

Z tych bardzo naglących powodów na Światowy Dzień Zdrowia w r. 1997 wybrano temat "EMERGING INFECTIOUS DISEASES — GLOBAL ALERT, GLOBAL RESPONSE". (Światowe zagrożenie chorobami zakaźnymi — Powszechne wyzwanie, Powszechna odpowiedzialność). Mam nadzieję (mówi Dyrektor Generalny WHO), że posługując się tematem Światowego Dnia Zdrowia jako katalizatorem, poszczególne kraje będą mogły realnie spojrzeć na ten problem i skoncentrować się na **odbudowie fundamentów systemu nadzoru epidemicznego** i kontroli zachorowań. Zarówno sektor publiczny, jak i prywatny powinien być zachęcany do prowadzenia stosownych badań naukowych i rozwoju lepszych metod nadzoru i kontroli, jak również antybiotyków mogących zastąpić te, które straciły swoją skuteczność.

Musimy uzmysłowić sobie fakt, że choroby zakaźne są zagrożeniem powszechnym, które wymaga **niezwłocznej uwagi**, szczególnie w czasie, kiedy międzynarodowy transport i handel zbliżyły do siebie ludność całego świata. **Choroby zakaźne nie respektują granic.** Musimy, więc wszyscy wspólnie pracować nad ich opanowaniem.

[Gazeta Lekarska, nr 7-8 (78-79) lipiec-sierpień '97]

Wiesław Jaszczyński

Doktor medycyny. Emerytowany lekarz (specjalista medycyny morskiej i tropikalnej), i pilot (latał m.in. w Afryce), były wiceminister zdrowia i opieki społecznej, oraz Główny Inspektor Sanitarny Kraju w latach 1994-1998. Przez dwa lata jako lekarz naczelny Międzynarodowego Portu Lotniczego w Trypolisie zabezpieczał medycznie muzułmańskie pielgrzymki do Mekki. Laureat Złotej Honorowej Odznaki Fundacji Promocji Zdrowia (2000), odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (2001), jako pierwszy Polak otrzymał godność honorowego patrona Międzynarodowej Federacji Lotniczej FAI (2002). Mieszka w Szczecinie. [Więcej informacji o autorze](#)

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 09-01-2004)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,3177) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,3177>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl